

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

TABOR izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
dnevno naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
mesečno D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaznico D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroda se pri upravi TABORA
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, 1. nad-
stropje. Telefon inštorib. št. 276.
UPRAVA se nahaja v "určičevi
ulici št. 4, pritičje, dno. Tele-
fon št. 24. Št. št. poštnoštevnica
št. št. 11.187.

Na naročila brez danaja se ne
zjita. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, torek 3. oktobra 1922.

Številka: 223.

Zanimivi pojavi v laški notranji politiki.

Fašisti proti demokratom. Popolari
za avtonomijo „novih pokrajin“. —
D'Annunzio — tretjerednik.

Trst, 29. septembra.

(n. n.) Doslej se je fašistovski bes
obračal, ako izvzamem seveda nas pri-
padnike »tujih narodov«, Jugoslovane
in Nemce, v prvi vrsti proti tako ime-
novanim »subverzivnim«, »državi ne-
varnim elementom«, h katerim prište-
vajo fašisti predvsem komuniste in so-
cijaliste. Kolikor toliko so bili po fašis-
tovskih nasilstvih tupatam prizadeti
tudi republikanci, kak posamezen ude-
lec je bil naperjen tudi proti popola-
rom (klerikalni ljudski stranki) in si-
cer proti predstaviteljem njenega leve-
ga krila, ki je že bolj krščansko-komu-
nistiško kot pa krščansko-socijalno, toda
tako imenovane konstitucionalne, dr-
žavotvorne stranke so bile doslej še
varne pred fašistovskimi nasilstvi. Še
so bile te stranke celo še toliko v milo-
sti pri fašistih, da so ob lanjskih dr-
žavnoborskih volitvah sklepali z nji-
mi kompromise in stvarjali skupne vo-
lilne bloke proti socializmom in komu-
nistom. Kakor pa sedaj kaže nedeljski
dogodek v Pesciji, so fašisti izpreme-
nili svoje stališče in ne mislijo prizna-
šati nikomur več. Mussolinijevi načrti
za fašistovsko samovlado so se začeli
torej že izvajati. Dogodek sam pa je
bil takle:

Fašisti so v nedeljo priredili v Pe-
sciji (v Toskani) veliko manifestacijo
in so zahtevali, da se ob tej priliki njim
v čast na občinskem domu izobesi za-
stava. Ali to še ni bilo vse. Zahtevali
so tudi, da naj odstopi večina občinske-
ga sveta, ki pripada liberalno-demo-
kratski stranki, da bi se potem razpi-
sala nove volitve in bi mestna občina
prešla v fašistovske roke. Poslanec Be-
nedetti, član liberalno-demokratskega
parlamentarnega kluba, se je v občin-
skem svetu odločno uprl tej fašistovski
zahtevi, kar je imelo za posledico, da je
fašistovska tolpa navalila nanj in ga
pretepla. Zaradi tega napada je bil a-
retiran politični tajnik fašistovske zve-
ze v Pesciji, kar pa je dalo fašistom
povod, da so nemudoma mobilizirali
vse fašistovske tolpe v lucaški pro-
vinciji. In fašistovski ist. Ciano je
zagrozil prefektu, da se zbere v Lucci
30.000 fašistov iz vse Toskane, ako se
aretirane ne izpusti iz zavora. Ker je
aretiranec že izročeni sodišču, je to nemo-
goče, ali fašisti zahtevajo le svoje in
groze z zasejbo javnih uradov, ako se
jim ne izpolni njihova zahteva.

Ta dogodek bo imel na vsak način
svoje posledice v parlamentu, ker je
bilo, kakor rečeno, prvič, da so se fa-
šisti vrgli na pristaše svojih bivših
zaveznikov. Mogoče je, da bo prav ta
dogodek povod demokratom, da se
bodo nekoliko tesneje oklenili misli so-
delovanja s socijalnimi demokrati in
netvarili močnega levičarskega bloka,
ki bi vsaj kolikor toliko zajezil splošno
fašistovsko poplavo. Dogodek sam pa
je zopet in zopet dokaz, da v Italiji za-
kon in oblast nima nobene moči, tem-
več da odločuje edino le sirovo sila!

V enem svojih zadnjih dopisov sem
navedel žalostno dejstvo, da so se
razmere našega naroda v Italiji ravno
vsled fašistovskega in z njim zvezane-
ga vladnega pritiska tako zelo poslab-
šale, da je stopila pred nas nedvomljiva
potreba, da se v obrambo svojega
obstanka zvežemo s kako močno itali-
jansko stranko, ki ima krepko oslombo
v vladi sami, da nam je drugače nemo-
goče vztrajati. Razmere so pač danes
take, da je edina stranka, ki bi nam

Narodni praznik v osvobojenih Libeličah.

Libeliče, 1. oktobra. (Izvirno.)
Včeraj so naše oblasti prevzele veliko
občino Libeliče, katero nam je kot po-
polnoma slovensko občino priznala
pred mesecem dni po dolgem boju raz-
mejitvena komisija. Za danes so se Li-
beliče odele v slavnostno obleko: na-
rodne zastave vihrajo raz hiš, ki so tu-
di sicer od prebivalstva, katero je po
dveletnem suženjstvu zadibalo zrak
jugoslovenske svobode, okrašene z zel-
enjem in cvetjem. Vlado je še cel
dopoldan slavnostno razpoloženje. Po-
poldne krog druge ure pa so začeli po-
kati raz hribčka nad cerkvo topiči in
zavonili so zvonovi. Oboje je bilo v
pozdrav gostom, ki so v dolgem spre-
vodu z godbo na čelu prišli od Dravo-
grada iz raznih občin Koroške, da poz-
dravijo svoje osvobojene brate. V va-
si je zbrano množico, ki je z domačim
ljudstvom vred brojila mnogo stotin,
pozdravil domači, poldrugo leto v pre-
gnanstvu živeči župnik Vogrine, v to-
plih besedah slaveč ljubezen Libeliča-
nov do matere Jugoslavije, in spomi-
njajoč se z hvaležnostjo onih, ki so Li-
beličanom priborili svobodo. Guštanj-
ski župnik dr. Cukaja je v imenu go-

stov pozdravil domačine in jim čestit-
al, da so se povrnili v naročje matere
Jugoslavije po dolgem in velikem trp-
ljenju pod tujim jarmom, v naročje
Jugoslavije, ki bo vsem enako pra-
vična. Učitelj Doberšek iz Loš pozdrav-
lja trenotek, ko homo praznovati osv-
bojenje vseh še neodrešenih bratov ter
slavi zasluge domačina učitelja Men-
cina, ki si je stekel največ zaslug za
osvobojenje Libelič. Mala Milka Moč-
nikova, hčerka nadučitelja iz Tolstega
vrha, ljubko deklamirala: »Pozdrav
mladine Jugoslavije.« Poslanec dr. Ku-
kovec, ki se je s sestanka v Prevaljah
podal na slavnost v Libeliče, je toplo
pozdravil patrijotizem Libeličanov,
njih ljubezen do rodne grade ter izre-
kel željo, naj bi se Libeličani čelno
počutili pod jugoslovensko državo.
Zlasti pa naj se zavedajo, da smo
Jugoslovenci vsi Srbi, Hrvati in Slo-
vencei, en narod, in naj vlača med na-
mi ljubezen in spoštovanje. Nato se je
vršil v cerkvi slovesni zahvalni Te
Deum, kasneje pa lepa ljudska slav-
nost. Prebivalstvo je bilo kakor preo-
jeto, starčki so si ob besedah govorni-
kov brisali soze iz oči.

Pačić pri kralju.

Pačić hoče razčiščenje parlamentarne situacije.

Beograd, 2. okt. (Izv.) Pravda
poroča: Včeraj med 5. in 6. uro je kralj
sprejel ministrskega predsednika Pa-
šića, ki mu je poročal o položaju v dr-
žavi, posebno pa glede očitkov, ki se
predbešujejo sedanjim vladi. Kakor se
dozdeva, se je kralj posebno zanimal

za situacijo med vladnimi skupinami.
Pačić je v svojem poročilu poudarjal,
da bi bilo v interesu države, če bi se
sedanje parlamentarne razmere razči-
stle. Med drugim je poročal kralju tu-
di o nesoglasju, ki je zavladalo med
radikalno in demokratsko stranko.

Ostavka predsednika narodne skupščine dr. Ribarja.

Beograd, 2. oktobra. (Izv.) »Vre-
me« piše: Dr. Ribar je radi zagrebske-
ga kongresa v neprijetnem položaju.
Podal je ostavko ter čaka na odločitev

demokratskega kluba. Ni ga pa v
Beogradu, dasiravno bi bila njegova
navzočnost radi sklicanja parlamenta
zelo važna.

Velika akcija za preskvo pasivnih krajev.

Beograd, 2. oktobra. (Izv.) Včeraj
sta konferirala ministra dr. Žerjav in
Pucelj o prehrani pasivnih pokrajin.
Minister dr. Žerjav je nakupil v Trstu
veliko množino ameriške koruze ter je

zahteval od prometnega ministrstva,
da mu da na razpolago za prevoz živil
4000 vagonov. Minister Pucelj je zah-
teval 3000 vagonov za prevoz živine.

— 0 —

Umik Kemalov iz nevtralne cone.

Napetost pojenjala. — Konferenca v Mudani. — Pesimizem angleških listov
se polegel.

Pariz, 3. oktobra. (Izv.) Havas.
Oficijelno poročilo pravi, da je nape-
tost zadnjih dni v vzhodnem vprašanju
občutno pojenjala in da so Turki iz-
praznili Erenköi. Razburjenost vojaš-
kih krogov radi eventualnih spopadov
v nevtralni coni je izginila. Oficijelno
angleško poročilo pravi, da se vršita
v torek v Mudani dve konferenci in
sicer ena med generalom Harringtonom
in Kemal-pašo radi izpraznitve nev-
tralne cone in druga med turškimi de-
legati in zavezniki generali glede
časne ureditve v Traciji. Grki so
dozdevno pripravljani, izprazniti Ča-
nak, če Turki prvi pričnejo z evakuaci-
cijo.

Carigrad, 1. oktobra. (Izv.) Havas.
Vrhovni komisarji zaveznikov so
v svrhu zaštite prebivalstva poslali v
provincio tri vojne misije.

London, 1. okt. (Izv.) Danes se je
sestal kabinet, da se posvetuje o polo-
žaju na vzhodu. General Harrington
je poslal nova poročila. Dasi potreb-
nosti niso znane, se smatra položaj za
zelo resen.

Pariz, 1. okt. (Izv.) Jutranji listi
sodijo o položaju na bližnjem vzhodu
dokaj bolj optimistično kakor včeraj-
šnji večerni listi.

London, 1. okt. (Izv.) Kabinet se
je na večer ponovno sestel k seji, ki je
trajala do 1. ure zjutraj. Pred dop. sejo
so se vršila posvetovanja poveljnikov
vojaškega brodovja in letalskih oddel-
kov, ki so trajala več ur, nakar so se
udeležili večerne seje kabineta, ki je
trajala do 1. ure zjutraj.

Berlin, 1. okt. (Izv.) »Lokalanzei-
ger« poroča iz Londona: Vlada je pre-
jela odgovor Kemal-paše Harringtonu.
V oficijelnih krogih so mnenja, da je
Kemalov odgovor nesprejemljiv.

— 0 —

BORZA.

Curih, 2. okt. (Izv.) Sklepní kurzi:
Pariz 40.62, Zagreb 1.825, London 23.44,
Berlin 0.225, Praga 16.60, Italija 22.75,
Newyork 536.50, Dunaj 0.0075, Budim-
pešta 0.22 Varšava 0.06, Sofija 3.20.

mogla nuditi dejansko oporo. Ljudska
stranka, popolari, Z ozirom na to dej-
stvo je zelo zanimivo vedeti, kako stali-
šče zavzemajo popolari napram našim
vprašanjem in naj zato navedem sklep
izvrševalnega odbora ljudske stranke,
ki je bil storien v odborovi seji, ki se
je vršila 26. t. m. v Rimu in se je ba-
vila med drugim tudi z razmeram v
taoimenovanih »novih pokrajinah«, to-
rej v našem Primorju in Trentinu. Ta
sklep se glasi:

»Vodstvo stranke zahteva od vlade,
da se živahneje zanima za vprašanja
uredbe novih pokrajin, bodisi glede
politične uredbe oziraje se na avtono-
mistične kriterije zakona o aneksiji,
bodisi glede finančnih in gospodarskih
vprašanj izvirajočih iz likvidacije
avstro-ogrske monarhije, bodisi glede
jezikovnega vprašanja in odnosajev
sožitja z institucijami in državljanj
drugega jezika, ter poudarja, na vladni
politika v novih pokrajinah ustvarja
upravičeno nezadovoljstvo med tamoš-
njim prebivalstvom in ogroža prestiž,
ki je državi bolj kot kedaj potreben ob
njenih novih mejah.«

Ta sklep je tako jasen, da ga pač ni
treba pojasnjevati na dolgo in široko.
Vodstvo ljudske stranke izjavlja z njim
da je za deželno avtonomijo v novih
pokrajinah, da zahteva od vlade, da
se loti rešitve vprašanja velikih go-
spodarskih vprašanj v novih pokraj-
nah, ki se nanašajo pač na vojno od-
škodnino, zamenjavo denarja in druga
taka vprašanja in končno tudi da se
reši jezikovno vprašanje in ustvari
nekak modus vivendi med obema na-
rodnostima. In to so tudi naše zahteve.
Očividno je torej, da nam popolari sa-
mi prihajajo naproti, in bilo bi potem-
takem skrajno nespametno od nas, ako
bi ne porabili te prilike in prišli za
roko, ki se nam nudi, da nas reši pogu-
be. Seveda pa je treba trdnih jamstev
in take pogodbe, ki nam bo dovoljeva-
la, da se vsak čas lahko osamosvojimo,
ako bi nam zveza s popolari ne nudila,
kar pričakujemo od nje ali bi celo o-
grožala ono, kar hočemo zavarovati ž
njo, naš narodni obstanek

Konečno naj še zabeležim dogodek,
ki bo pri vas v Jugoslaviji prav goto-
vo pobudil precejšnjo veselost, ki pa
je v svojem bistvu le nov dokaz nestal-
nosti, vetrnjaštva italijanskega znača-
ja in za nas le opozorilo, da moramo
Lahe meriti z vse drugačnim mer-
stvom, kakor pa se sodijo drugi, resni
narodi.

D'Annunzio je največji laški na-
rodni junak sedanjega časa. Kdo se ne
spominja njegovega poleta nad Dunaj!
In reška ekspedicijska! Njegova samosil-
niška vladavina na Reki, ki je trajala
poldrugo leto in s pestjo bila v obraz
vsem dogovorom in sklepom velevlasti!
D'Annunzio je bil tisti, ki je vžrgal
čisto italijansko Reko iz krempljev Ju-
goslavije in jo rešil Materi Domovini!
Uprl se je z oboroženo silo celo isti
italijanski vojski, ki je bila poslana
tjakaj, da izpolni obveze, ki jih je vze-
la nase Italija z rapalsko pogodbo! In
kaj vse je počel D'Annunzio na Reki!
Na eni strani najstrahovitejša prega-
njanja vsega, kar se ni pokorilo njego-
vim tiranskim ukazom, na drugi pa
nepopisne orgije z vlačugami. In shr-
nil je tudi lep kupček milijonov! Isto-
časno pa je pošiljal v svet svoje po-
slanice, ki so pozivale na obrambo za-
tiranih narodov in ponujale roke celo
tudi ruskim boljševikom. Da je bil
D'Annunzio na Reki najhujši sovraž-
nik Jugoslavije, pač ni treba omenjati,
in da je denarno in moralno podpiral
radičevsko protidržavno gonjo, je splo-
šno znano. Konečno pa se je le vdati
pritisku laške vlade in je izginil z Re

ke tja na Gardsko jezero, na počitok. Potem pa so počasi začeli prihajati glasovi, da D'Annunzio konferira z zastopniki mornarske organizacije, da sprejema predstavitelje socialističnih delavskih organizacij, da izpreminja svoje politične nazore. Nato je prišla vest, da je težko ponesrečil, da je njegovo življenje v nevarnosti. Resnica o tem dogodku se ni v laški javnosti povedala nikdar, je pa ta, da ga je njegova ljubinka, ki jo je pripeljal z Reke seboj, vrgla z balkona na vrt in se je pesnik in junak pri padcu smutno nevarno pobil. Laško časopisje je dan zadnem obljubljalo poročila o njegovem zdravstvenem stanju, dokler ni popolnoma okreval. In sedaj prihaja zadnja vest, ki jo objavlja brescijanski »Cittadino«:

»D'Annunzio je te dni posetil stari benediktinski samostan v Magnanari, kjer se je kazal zelo pobožen. V cerkvi je pokleknil in poljubil križ. V razgovoru z menihi je izrazil željo, da bi pogostoma občeval z njimi, in je dostavil, da naj ga smatrajo za — francišanskega tretjerrednika. Izjavil je, da vsa njegova dela niso dobra, da pa si bo prizadeval, da jih popravi z dobrimi deli. Končno je podaril samostanu svojo sliko s posvetilom: »Svojim ljubim bratom v Jezusu Kristusu nunc et semper!«

Pravijo, da ni izključeno, da pojde D'Annunzio v samostan! Ker je bil vedno vzor vsem fašistovskim in drugim nacionalističnim kričačem, razgrajačem in nasilnikom, bi ne bilo napočeno, če bi ga posnemali tudi sedaj! Tretjerrednik z vrvice okoli pasu, križem v levici in bunkov v desnici!

Italija je res lahko ponosna na svoje »velike moze«!

Amerikanec o Jugoslaviji.

Pod naslovom »Jugoslavija se pojavlja kot velika sila v Evropi« je prinesel nedavno ugledni ameriški list »Washington Herald« iz peresa znanega novinarja Franka Simmondsa, katerega razprave prinašajo gotovo vsi uglednejši ameriški listi, članek o važni ulogi, ki je prisojena naši mladi kraljevini v zvezah Evrope. Članek obsega skoro celo stran velikega formata omenjenega lista ter vsebuje kratek historijat našega naroda, balkansko in svetovno vojno, njune posledice, položaj naše kraljevine med sosedi ter v Evropi vobče in veliko zadačo, katere jo čaka in kateri je popolnoma dorasla. — »Od ujedinjenja Italije« — tako začne članek — »ni gotovo bilo ničesar bolj romantičnega kakor je bilo ustanje Jugoslovanov.« Dočim je do pred desetimi leti bila je neznatna državnica, danes je ta kraljevina zelo važen faktor v Evropi, doživela v enem samem desetletju »enega najpomembnejših preobratov v Evropi«. Nadalje pravi

Hrvatska vas.

Nikdar še ni imela hrvatska vas takega pomena kot ga ima danes. Iz nje črpa svojo moč Radić, ona stoji sredi med hrvatsko pretoklostjo in jugoslovensko bodočnostjo. Do prevrata so bile hrvatske kmetijske množice slabo organizirane; po prevratu pa je v hrvatski vasi završelo kakor v panju. Radićeva seljačka stranka, ki sta jo ustanovila brata Stjepan in dr. Ante Radić, je bila v saborski dobi skoraj brez vsakega vpliva. Volitve na prv. vasi so bile prava karikaturna volitve. O tem ne manjka opisov tudi v literarnih delih. Vse je bilo odvisno od »kortešove« — t. j. agitatorjev. Hrvatski kmet ni imel nikakega določenega naziranja o svetu, o državi pa o političnem življenju. Zabavljaje čez Madžare, ki si ga slišal tuintam za kmečko mizo, ni bilo politika. Kmet se učil politike v občini, ki mu je najbližja in najkonkretnjša oblika državne organizacije. Ustroj hrvatske občine je bil in je še vedno birokratičen. Če ga primerjamo s slovenskim (t. j. z avstrijskim tipom občine), spoznamo, zakaj se je morala v hrvatskem kmetu razviti medlejša predstava o državi in političnem življenju, kakor se je razvila v slovenskem kmetu. — Hrvatska vas ima tudi drugačno psi-

omenjeni novinar, da je igrala Srbija za časa svetovne vojne mnogo večje uloge, nego se običajno misli, na opisuje herojsko barbo, katero je vodila z neprimerno močnejšimi sovražniki, a za umik skozi Albanijo pravi, da je bil »eden najfantastičnejših in najstrašnejših dogodkov svetovne vojne.«

Glede postopanja Italije napram naši kraljevini pravi, da je popolnoma prevzela vlogo pokojne Avstrije, hujša joč na nas Madžare, Albance in Bolgare. Madžari sanjajo še danes o boljših časih, ko bodo z orožjem v roki obiskali izgubljene kraje, a Bolgari ne prenehajo misliti na Makedonijo, Solun in Jedrenje, tako da se nahaja Jugoslavija med stalnim sovraštvom Italije, Madžarske in Bolgarske. Po historijatu prehaja pisec na najnovejši položaj Jugoslavije, osebno z ozirom na osnovanje Male antante, ki ima 40 milijonov prebivalstva, torej več nego Francija. Dejstvo, da Francija podpira Malo antanto ter s tem direktno in indirektno tudi Jugoslavijo, ki zadobiva s tem možnost, da postane močna sila na Jadranu ter tako vedno bolj nevarna Italiji, je eden glavnih vzrokov sedanjega italijansko-francoskega sovrašstva. — Italijanska politika, ki je skrajno kratkovidna in po svojem duhu avstrijska, je na vsakem koraku blokiral jugoslovenski napredek. Francoska pomoč pa pomaga Jugoslaviji vzdrževanje in organiziranje vojske, ki je že sedaj ogromna in ena najboljših v Evropi. Mala antanta je ena, ki paralizira italijanske pretenzije in vršenje kontrolne vloge na Balkanu, zato je naravno, da vidijo Italijani za njo — Francijo. Svoj dolgi članek zaključuje Simmonds s konstatacijo, da je Jugoslavija kljub sedanjim nepravilnostim, ki so posledice dolgotrajnih vojen, zelo bogata zemlja, bogata osebno na rudah in izvrstnimi poljedelskimi pokrajinami. Jugoslavija bo — pravi — v teku ene generacije podvojila svoje prebivalstvo ter bo v najslabšem slučaju država, s katero bo treba računati v vseh evropskih kombinacijah. V slučaju vojne z njo se mora že danes računati kot s faktorjem osobite važnosti.

Cel članek je pisal zelo objektivno z višjega, svetovnega stališča ter je od prvega do zadnjega stavka za nas zelo povoljen. Veseli nas, da po vsem onem kar pišejo naši separatistični listi o inozemskih vesteh o naši državi, ki izvirajo nedvomno iz vrst naših sovražnikov in s pomočjo njihovega denarja, poročamo danes lahko o tem članku, katerega je napisal eden najuglednejših novinarjev Severne Amerike v resnem in uvaževanem washingtonskem listu in to iz lastnega nagiba in le iz ljubezni do resnice in objektivnosti.

Pristopajte k CMD!

hologijo, drugačni milje. V slovenski vasi ne moreš skoraj nikjer misliti na pretoklost, dočim ti v hrvatski vasi leži takorekoč na dlani. Čutiš, da si v bližini fevdaln. sveta. Noša, navade, ljudski značaj itd. — vse to je v tesnejši zvezi s pretoklostjo in ima večji vpliv na sedanost, kakor si misli »prekosotlanec«, ki se ni življal v hrvatsko kmečko dušo.

Političizirali so na Hrvatskem navadno le »kaputaši«. Kaputaš je to, kar pri nas škric. Hrvatska vas ni prijateljica mesta, in demagog, ki jo hoče voditi v sedanem stanju, ki je vsled vojne zavrela, mora hočeš-nočeš udrinhati po gospodi. Seveda je med kmeti še mnogo treznejših, dalekovidnejših. A ti so danes osamljeni; zakaj, to vstimo ob strani. Vaški kaputaši so bili vedno in so sedaj ljudje zase. Literatura je fiksirala nekoliko krasno zadeviti »povov; te ljudi najdeš v vsaki večji vasi. Treba je poznati njihove nazore, navade in posebnosti. V ozračju take polinteligentne družbe se je ogibala predvojna politika hrvatske vasi, osredotočena okoli besede »nagodbas«. Kdor ne pozna tega ozračja in njegove psihologije, ne more razumeti današnjih razmer.

Radić je nervozna in skrajno subjektivna natura, a razumel je bolje nego vsi drugi dušo hrvatske vasi. Vojna je ljudi zmedla, jih razmetala široj

Politične vesti.

Kapitulacija komunizma pred kapitalizmom. Londonski »The Statist« z dne 16. septembra t. l. objavlja, kakor poročča v ruskem listu »Rul« znani ruski znanstvenik Struve, besedilo pogodbe, ki jo je sklenil sovjetski komisar Krasin z družbo »Russo-Asiatic Company« oz. njenim predstaviteljem Mr. Lesli Urquhartom. Ta pogodba določa med drugim: 1. Rusko-azijska družba dobi v najem za dobo 99 let svojo imovino, katere vrednost se ceni na 56 milijonov funtov sterlingov. 2. Za škodo, ki je bila storjena na imetju te družbe, bo sovjetska vlada plačala največ 20 milijonov zlatih rubljev (2 milijona funtov) odškodnine. 3. Koliko bo iznašala ta odškodnina, ki ne sme presegati 20 milijonov zlatih rubljev, določi mešana komisija. 4. Glede dela veljajo splošna pravila državne zakonodaje (complies with state regulations); delavski sovjeti nimajo pravice se vmešavati ne v gospodarsko upravo ne v tehnično vodstvo dela. 5. Najemnina z vsemi dokladi iznaša 8 odstotkov tekoče prodajne cene pridevkov in izdelkov, R. A. C. pa jamči za minimum proizvodov, ki se še določi. 6. Spore rešuje posebno razsodišče.

Pogodbe sicer sovjetska vlada še ni ratificirala; navsezadnje je vseeno, ali jo potrdi ali ne. Komunizem obstoja pač le v teoriji, vsak praktičen poskus pa se je zlomil že na prvem koraku. — Dejstvo, da eksponent »komunistične« vlade sklepa tako ponižujočo pogodbo s predstaviteljem velike kapitalistične družbe, je le nov dokaz o življenjski nesposobnosti komunistične teorije. P. Struve pristavlja: »Izza Genove in Haaga so take pogodbe, kakor je ona med Krasinom in Urquhartom, jasno znamenje, da se proces samorazpadanja komunizma ne da preprečiti.«

Življenje delavcev pod delavsko diktaturo je vse prej kot človeško, pravi nihče drugi kot moskovska »Pravda«, uradno glasilo ljudskih komisarjev. Sicer pove svoje mnenje z drugimi besedami, a kaj drugega si bomo pač mislili, če čitamo v njeni moskovski kroniki ganljive opise bednega položaja delavskih družin. Spominjamo se, da so podobne prizore opisovali ruski pisatelji »buržoaznih« časov, na pr. Nekrasov. — Kaj se je tedaj izpremenilo, če proletarec še vedno trpi (da niti ne omenimo mužika, ki se je moral pod komunistično diktaturo viniti h kani-balizmu divjakov)? Izgleda pa, da je vendarle drugače, kakor se dozdeva »Pravdinemu« lokalnemu kronistu. — Tpe pač le oni, ki so »ubogi na duhu« in niso vedeli zasedi udobnih mest pri sovjetskih uradih ali se ne morejo pečati z verižništvom. Na ta način so si tisoči pomagali, zato so pa morali ruski intelektualci umirati od glada ali iti v ječe.

sveta, razkazala tuja mesta, jih pohabila, onesrečila in porušila stebre običajev. To je bil nekak duševni orkan, ki je zapustil v hrvatskem seljaku neprimerno večje sledove kakor na pr. v slovenskem kmetu. Hrvatski kmet je izpregledal tudi politično, začel je tipati okoli svojega uma in iskati poti, katero bi bil lahko hodil že davno, če bi hrvatska inteligenca razumela svoje dolžnosti in naloge.

Radić je bil primeroma najbolj znan med kmeti, zato je tudi imel največ pogojev, da postane najslavnejši predstavitelj nove, jugoslovenske Hrvatske. Radić je res postal največji hrvatski politik, ali pozitivna vrednost njegove politike je silno majhna. Kaj je prinesel Radić v hrvatsko vas? Da, politiko: ampak tisto politiko, o kateri bi dejal ruski pesnik Puškin, da je močna kakor veter, a tudi nerodovitna kot veter. Radić je imel ključke do dragocenih zakladov; v novi državi bi mogel v treh letih popraviti eno desetletje grehov hrvatske inteligenca. Radić pa se omejuje na negativno kričaštvo. Iz knjig, ki jih je prečital ogromne kupe, je skombiniral nov tip države; segel je po najoddaljenejšem, namesto da bi izboljšal najbližje in najnujnejše. Zapeljal je hrvatsko vas, ker ji je ponujal kakor spretni zapeljivec navičnemu dekletu čisto neizpolnive reči. Hrvatska

* Venizelistična vlada na Grškem. Vesti o proglastitvi republike na Grškem so bile preuranjene. Dejstvo je, da je republikansko gibanje zelo živo in da si tudi mladi kralj Jurij ne more pridobiti splošnih simpatij. Največji mož sedanje Grčije je Venizelos in vanj so uprte vse oči. Če se kralj sporazume z Venizelozom, obstoja možnost, da bo monarhija ostala. V soboto je bila razglašena sestava nove vlade. Predsedništvo in vojno ministrstvo je prevzel venizelistični general Charalampi, zunanje zadeve Kamelopoulos. Venizelos je odptoval iz Pariza v London in je že stopil v pogajanja z antantnimi državami.

* Anglija se ne more izogniti vojni s Turčijo? Angleški listi so polni poročil in komentarjev o dogodkih na vzhodu. Splošno se sodi, da se je položaj tako posretil, da bo Anglija morala poseči po vojnih sredstvih in z orožjem prisiliti Kemal-pašo h kapitulaciji. — Turške čete so se že pojavile na morskem obali nasproti Carigradu; nevtralne čete ne spleh ne respektirajo več.

* Kemal paša želi porajanja, zahteva pa Carigrad. Kemal paša je izdal komunique, v katerem proglašča, da je vlada velike narodne skupščine pripravljena na pogajanja, zahteva pa izročitev Carigrada in Zapadne Tracije.

* Turki — orožje boljševikov? Že takoj v začetku se je moglo slutiti, da angorsko gibanje podpirajo ruski boljševiki, saj je v njihovo korist vsako defetistično delo proti evropskemu status quo-u. Iz najnovejših pojavov je razvidno, da je bila ta slutnja docela upravičena. Boljševiki ne dajejo Kemal paši le moralne podpore, ampak ga tudi preskrbujejo z vojnim materijalom in celo z boljševiškimimi kozaki. Iz Carigrada beže tramoma ruski emigranti, boječ se boljševiškega maščevanja, če Turki zasedejo Carigrad.

* Mala antanta nima zastopstva v Zvezi narodov. Pri dopolnilnih volitvah v odbor Zveze narodov je ostala Mala antanta brez zastopstva.

Dnevna kronika.

— Obmejno šolstvo. Projeli smo iz učiteljskih krogov in pričujemo: Po izvajanjih člankarja »Naša šolska politika« bi lahko kdo mislil, da se učiteljska organizacija nič ne briga za obmejno šolstvo. Povdarjamo, da je ravno »Zveza slov. učiteljev na Štaj.«, katere se je, žel, razpustila, bila prva, ki je šolske oblasti opozorila na nezadostke obmejnega šolstva. Viš. šolski svet je koj na to potrebno ukrenil, da se odpravijo nedostatki na obmejnih šolah. O tej zadevi se je tudi razpravljalo na pokraj. učiteljski skupščini, pri kateri je bil navzoč tajnik CMD ter je bil izvoljen poseben odtsek za obmejno šolstvo. Zadnji čas se je viš. šol. svet resno pobrigal za te šole ter bo poslal na mejo zmogljivo in delavno učiteljstvo. —

vas je šla za njim, ker drugega ni bilo. Inteligenca je pokazala vso svojo moralno šibkost. Videč, da Radić triumfirala na hrvatski vasi, ki jo je ravno ista inteligenca s svojo lenobo zanemarila, je nasula na svoje glave pepela in se mu šla poklonit...

Hrvatska vas pa je vseeno nezadovoljna in bo še bolj nezadovoljna, ko bodo vsa Radićeva dražila izgučila svojo moč. Hrvatski kmet je človek realnega mišljenja, in četudi je njegovo iskanje resnice vsled nezadostne intelektualne in zrahljane srčne kulture počasno in polno ovinkov, je vendar gotovo, da bo v bližnjem času spoznal realnost in videl, kako neznatni so pač uspehi Radićevega nervoznega besedičenja. Spoznal bo, da mu je pred vsem potrebno mnogo, mnogo gospodarskih reform, organizacije in področnega kulturnega dela. Brez tega ne gre. Najbližja stvar na svetu mu je domača hiša in še to je treba preosnovati, dati ji več svetlobe, zraka, higijene in reda. Od domače hiše je treba iti k obrta. In tako naprej. Ves napredek je odvisen od treznega realnega dela; kdor bo prvi prinesel hrvatski vasi začelke onega praktičnega in smotrnega dela, ki ga je izvršila na pr. danska ali češka vas, ta bo v hipu zasenčil Radića...

Sokolstvo.

o Telovadba starejših bratov se vrši zopet od ponedeljka, 2. oktobra naprej vsak ponedeljek in petek v gimnazijski telovadnici ob 20. (8.) 1/2 uri zvečer. Pozivamo na mnogobrojen obisk, ker je le tedaj možna razvrstitev v več vrst po telovadnih zmoglostih.

Objave.

§ Danubius-kvartet znanega ljubljanskega pevskega društva priredi dne 9. oktobra v Götzovi dvorani koncert z obširnimi sporedom. Predprodajo vstopnic pri Höferju v Šolski ulici.

Gospodarstvo.

g Dobava brzjavnihi drogov. Mornarica v Boki kotorski naznanja trgovski in obrtniški zbornici in ljubljani, da potrebuje hitro 400 telegrafskih drogov in sicer: dvesto drogov 9 m in dvesto drogov 12 m dolgih. Stebla morajo biti borova ter imeti na vrhu debelino od 12-15 cm premer. Borovec mora biti popolnoma zdrav. Drogi neimpregnirani. Rok dobave čimprej franco vagon železniška postaja. V ceno kalkulirati tudi 4 1/2 %, katere treba plačati za državne takse. S kolkom za 3 dinarje kolkovane ponudbe je poslati naravnost Odeljenju za mornarico v Zemunu.

g Kriza v švicarski industriji vezenin. Vsled visokega kurza švicarskega franka je nastala v švicarski industriji vezenin kriza. Izvoz je padel tako zelo, da so nekatere tovarne že popolnoma ustavile obratovanje. Če vlada v najkrajšem času ne dovoli moratorija, bo delo v industriji vezenin popolnoma zastalo.

Vtisi iz zagrebške vinske razstave.

Skoro ob istem času smo imeli letos v Jugoslaviji tri vinske razstave in sicer v Ljubljani, v Mariboru in v Zagrebu za vina iz bivše banovine. En dokaz, da iščemo tu kakor tam novih možnosti delati za naša vina reklamo ter jih spraviti na vinski trg. Ljubljanske razstave žal nisem imel prilike videti, zato je ne morem presojati. Presoja mariborske razstave prepustim kakemu drugemu neprizadetemu strokovnjaku in le glede zagrebške razstave naj mi bo dovoljeno, da na kratko reagiram.

Zagrebška vinska razstava, ki jo je priredilo »Hrvatsko-Slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu«, je bila gotovo najobširnejše prireditve te vrste sploh. Nahajala se je v glavnem paviljonu »Zagrebačkog velikog sajma«, ki je za enake prireditve, in če bi bile tudi še v mnogo večjem obsegu (priporočam ta paviljon merodajnim krogom, ki nameravajo prirediti velike vinske razstave za celo Jugoslavijo) inenitno usposobljen. Tukaj je prostora za poljubno veliko oddelkov in za čim popolnejšo razvrstitev vseh v Jugoslaviji pridelanih vinskih proizvodov.

Naravnost idealno rešili so pa prireditelji zagrebške vinske razstave zadevo poskušanja vin na ta način, da so v sejmškem redu predvideli in ločili od 1. poskušnje vin za vinske trgovce in strokovnjake, 2. poskušnje vin za širše sloje interesentov. Za strokovne vinske poskušnje so bile določene predpoldanske ure, za širše kroge zanimancev pa popoldanske. S tem se je na enostaven način oskrbel za pri strokovnih poskušnjah neobhodno potrebn mir. Ta princip ločitve bo treba v prihodnje pri vseh vinskih razstavah in vinskih sejmih strogo izvesti, da ne trpi glavni smoter vseh takih prireditvev, privabiti vinske kupce od blizu in daleč, da se informirajo o kvaliteti razstavljenega blaga in si nabavijo potrebne množine vina na podlagi razstavljenih vzorcev, — in še le v tem trenutku bodo vinske razstave in sejmi dosegli svoj pravi cilj, ko bodo vinski trgovci, kramarji in prekupci brez izjemno smatrali za svojo dolžnost, da take prireditve posejajo.

Seveda z druge strani se pa ne smemo od takih prireditvev izključiti tudi drugih interesentov. Tudi tem mora biti dana možnost, da se informirajo o kvaliteti razstavljenega vina. Tu jim na bo šola, v kateri se učijo poznovati

čo veliko konferenco o tem predmetu, katero sklicuje Zveza industrijev v Ljubljani dne 5. ali 6. oktobra t. l. 2. Carinske in devizne zadeve. 3. Referat o zaščiti in zavarovanju delavcev. 4. Poročilo o kongresu industrijev v Beogradu z dne 18. in 19. septembra, kjer se je zavzelo stališče napram zakonu o zaščiti in o zavarovanju delavcev. 5. Novi poštni tarifi. 6. Slučajnosti. Z ozirom na to, da vsi navedeni predmeti dnevnega reda predstavljajo vokalna interesna vprašanja za našo industrijo, pričakuje odbor mariborske skupine, da se bodo vsi gg. člani sestanka zanesljivo udeležili, ter opozarja slasti na to, da je omenjena konferenca Zveze industrijev v Ljubljani zamišljena kot velika, resna stanovska manifestacija in opomin, da se današnjemu, ne samo domači industriji, ampak tudi splošnosti škodljivemu stanju v železniškem prometu, predvsem na progah državnih železnic zagrebške direkcije, napravi konec. Vabijo se k udeležbi tudi zastopniki novin.

Mariborske vesti.

Maribor 2. oktobra 1922.

m Šima Marković ni bil aretiran v Mariboru. Ljubljanski listi so prinesli vest, da je znani komunistični voditelj dr. Šima Marković prišel dne 23. septembra t. l. v Maribor in se nastanil v skromni sobici. Trdil je, da bi lahko ostal neopažen v Mariboru toliko časa, kolikor bi hotel, ako se ne bi bili skregali dve njegovi gospodinji. Ena izmed njih ga je iz osvete prijavila policiji, ki ga je zasačila »ravno v trenutku, ko je premišljeval, kako bi prišel v Beograd.« — Mi smo se na pristojnem mestu informirali glede resničnosti teh vesti in lahko ugotovimo, da dr. Šima Marković sploh ni živel v Mariboru in tudi ni bil v Mariboru aretiran. Pomota je nastala po zaslugi beograjskih »Novosti«, ki so poročale, da je bil dr. Marković aretiran v Gornjem Sisku pri Mariboru (!). V resnici pa je bil dr. Marković aretiran v Gornji Šiški pri Ljubljani in sicer ga je aretirali detektiv ljubljanske policije. Nasproti vestem, da dr. Marković sploh ni bil aretiran, ampak da se nahaja na Dunaju, pa lahko poročamo, da je bil dr. Marković v spremstvu policijskega nadzornika in stražnika ljubljanske policije eskortiran v Beograd in oddan v tamošnje zapore. Dr. Šima Marković pa je v Beogradu tako znana oseba, da je v tem slučaju »error in persona« izključen.

m Veselica v prid obmejnemu šolstvu, ki jo je priredila CMD dne 1. oktobra v Narodnem domu, je nad pričakovanje dobro uspela. Narodno gledališče je vprizorilo na odru v Narodnem domu Nušičevo šaloigro »Običan čovek«, vmes pa je svirala godba glashenega društva Drava, čegar pevci so zapeli par lepih pesmic. Do konca je trajala živahna zabava, za katero je bilo vsestransko poskrbljeno.

m Vabilo. Cenjeno občinstvo uljudno opozarjam, da bom prihodnje nedelje dne 8. t. m. imel v trgovini celi dan razstavljen svoje pravkar došlo vsakovrstno zimsko suknjo, vseh vrst platna in drugo modno blago. Vsakdor se uljudno vabi k prostemu ogledu zaloge, o kakovosti blaga in resnično nizkih cenah se bo vsak osebno prepričal. To nedeljo celi dan prost vhod v trgovino in ogled blaga. Franc Mastek, Glavni trg 16. 1874

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi, Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Kultura in umetnost

x Socialna Misel. Prejeli smo septembersko številko 1. letnika »Socialne Misli«, Gosar-Tersegglavove revije za vse panoge socialnega in kulturnega življenja, ki ima sledečo vsebino: Bogumil Šedivy (Beograd) Misli o versko-kulturnem zbljzanju s srbskim narodom. — Dr. A. Gosar: Padanje valute in problem varčevanja. — Cosmopolita: Boj za vzhod. (Angleški imperijalizem v Orijentu). — Janko Kralj: Zemljiška reforma po vojni. — Ivan Bukovnik: Mednarodna zakonodaja glede osemurnega delavnika. — Pregled: Kongres javnih delavcev v Zagrebu. — Revija

davka. V bodoče velja ta določba le za one, ki služijo samo pet let. Za one, ki služijo 10 let, se zviša davčna meja na 10 dinarjev, za tiste, ki služijo 20 let, pa 30 dinarjev. V slučaju smrti se izplača vdovi še enomesečno draginjsko doklado.

— Teror med avstrijskim delavstvom. Delavstvo stockeranske tvornice strojev na Dunaju je vdrlo v pisarno obratnega inženjerja ter zahtevalo od njega, naj se pred delavstvom opraviči. Vrgli so ga nato na tla ter ga zvalili in pretepali. Nezavestnega so inženjerja težko ranjenega prepeljali v bolnico. Oblast je vsled teh dogodkov zaprla tovarno in vse delavstvo odpustila iz službe.

— Posledica stavke. Čudne posledice ima stavka spedijskih delavcev na Dunaju. Vsled stavke je ogroženo tiskanje bankovcev, brez katerih Avstrija sploh ne more izhajati. Na kolodvoru je več vagonov papirja za bankovce, ce, i ga pa vsled stavke ne morejo spraviti v tiskarno, ker jim papirja že primanjkuje denarja. Celokupno učiteljstvo na Solnograškem je stopilo v stavko, ker še ni sprejelo plače za mesec avgust in september.

— Kriza časopisja. Ne le pri nas, tudi drugod, zlasti v Nemčiji in Avstriji je časopisje v težkem položaju. Papir in tisk sta se v zadnjem času tako podražila, da je mnogo listov sploh moralo prenehati z izhajanjem. Na Bavarskem so ukinjene vse večerne izdaje ter izhajajo vsi listi samo enkrat na dan. Povsod pa so se naročnine znatno zvišale, penekod celo podvojile.

JDS.

V Prevaljah se je vršil 1. t. m. sestanek demokratskih zaupnikov. Po poročilu poslanca dr. Kukovca, ki je prvič prišel med Prevaljčane, se je izvolil pripravljalni odbor za ustanovitev demokratske organizacije za Korosko s sedežem v Prevaljah. Na čelu odbora so gg. Štefan Kralj, pos. v Dolgem brdu, Fr. Lahovnik, pos. v Prevaljah in dr. Dušan Senčar, notar v Prevaljah. Cez nekaj tednov se vrši ustanovni občni zbor.

Ptujske vesti.

Shodi krajevne organizacije NSS v Ptuj. Prefeklo nedeljo je napravila organizacija NSS javen shod v Dornavi pri Ptuj za delavce in viničarje. Tashod pa je tako klaverno izpadel, kakor sploh vsi shodi, ki jih prireja ta organizacija. Na tem javne mshodu je govoril tudi sodni kancelist Mikuletič. Napadal je državno upravo, vodilne osebe itd., kakor da ima za to svoj monopol. Če hoče že grajati nepravilnosti v upravi, naj se poprej dobro pouči, da ne bo znil takšne neumnosti kakor zadnjič, ko je trdil, d ni carine na bencin, za to se lahko visoi gospodje in bogataši vozijo z avtomobili. Seveda mu ni znano, da je na bencin zelo visoka carina, namreč na kilogram 20 kron, tako da stane danes kg bencin 52 kron, med tem ko je v vseh drugih državah cenejši. Vprašamo sodnega predstojnika sodišča v Ptuj: Ali mu je znano, da hodi sodni uradnik Mikuletič po javnih shodih huškat in da blati državno upravo? Ali mu je znano, da je v stanovanju tega kancelista pisarna NSS, kjer se kujeje javni napadi po časopisih, ki se ne krijejo z resnico? Ali mu je znano, da stranke vsled svoje miroljubnosti in ogorčenja nad početjem tega odnega uradnika ročajo več imeti s tem uradnikom opravila pri sodišču? Kaj misli ukreniti, da se proti temu človeku v enaki meri uporabljačo predvsi višje inštanee glede političnega udejstvovanja kakor napram drugim sodnim nameščencem. Ptujčan.

Važna seja mariborske krajevne skupine Zveze industrijev.

Mariborska krajevna skupina Zveze industrijev za slovensko ozemlje sklicuje svoje člane za sredo dne 4. okt. t. l. ob 3. uri pop. v mali Götzovi dvorani k važnemu sestanku s sledečim dnevnim redom: 1. Železniški tovorni promet kot ena glavnih zaprek razvoja in ekspanzije naše industrije, z ozirom na predstole-

Bojimo se le, da bi s svojimi ukrepi ne škodoval našemu mariborskemu šolstvu, katero je tudi smatrati obmejnim ter rabi prvovrstno učiteljstvo. Obmejne šole rabijo nekoliko stareje šol. voditelje, katerim je prideleno mlado. agilno učiteljstvo. Mariborski okraj. šol. svet je že vse lepo uredil, a vsled odloka viš. šol. sveta je moral zopet imenovanja učiteljstva preklicati. Na tak način ne bomo prišli naprej. Za obmejno šolstvo mora biti kritje, obmejni kulturni delavci morajo dobiti še v svrhu izvensolskega dela podpore, in naj se vzame denar kjer hoče. Učiteljstvo mora biti gmotno dobro podprto ter šole preskrbljene z vsemi potrebščinami, kar je vse to urejeno v Avstriji. Tu bo naloga CMD, da prispeva za obmejno šolstvo v izdatni meri. Da pa bo ta lahko vršila svojo nalogo, je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da žrtvuje kaj v ta namen. Odprte roke, odprto srce!

— Zalostno poglavje. Prejeli smo: Nekaj večer stopim po opravkih v neko gostilno. Vidim več vojakov in civilnih oseb, ki se ločeni v gruče vsaka po svojem stanu pri svoji mizi po svojem zabavajo. Po sprejetem prvem utisu se mi zdi, da se vsi v prijateljskem razpoloženju med seboj sporazumejo. Pa temu ni bilo tako. Od neke vojaške mize se vzdigne mlad srbski vojak, stopi k meni ter me vpraša: »Zakaj Slovenec mrzi Srbina? — Ljubše bi mi vendar bilo, da sem pod Madžarsko ali Avstrijo, kakor tukaj, kjer sem mislil najti svoje brate, kakor so me doma učili, kjer pa vidim, da nas mrzijo« itd. Sramoval sem se po teh besedah, s katerimi se brat čez brata pritožuje: pomiril sem mladega, mirno in spodobno se obnašajočega vojaka ter mu stisnil roko, kakor da bi ga hotel promiti odpuščanja. Vrnivši se čez nekaj minut zopet na svojo pot, sklenil sem, vam vpsolati te vrstice. Ne vmešavajte v vojaški živelj itd. pa morda bi bilo mestno naprositi garnizijsko poveljništvo, da bi se med vojniki v šoli upeljal tudi intenzivnejši pouk o primerni odliki v svrhu razširjanja in utripanja večje brat-ske ljubezni in medsebojnega spoštovanja ter skrbelo, da se ono večjemu delu Slovencev prirojeno zabavljanje čez vse, kar ni njegovega — zatre in slovenskemu vojaku raztolmači stališče, ki ga zavzema v Jugoslaviji. Jačenje sloge, posebno med vojniki različnih plemen, je neprecenljive vrednosti za bodoči trdnjši obstoj naše države. — In več menuda ne bo treba pridati tem vrsticam.

— Rečička požarna bramba je slavila 40letnico svojega obstanka dve nedelji na Tavčarjevem vrtu. Svirali sta dve godbi.

— Ivan Kavčnik. V Ljubljani že umrl minolo sobota predsednik nižjega deželnega sodišča Ivan Kavčnik, eden najodličnejših pravnikov in organizatorjev sodne oblasti v Jugoslaviji. Pokojnik je bil mož idealne delavnosti in vestnosti, neumoren kakor pravljica. Pred par tedni je prišel ves prenočen v urad in ves dan predsedoval sejam višjega deželnega sodišča. Pri tem jam višjega deželnega sodišča, ki ga je nakopal mrzlico, ki ga je spravila v prerani grob. Bodi mu zemljica lahka.

— Lekarne in drogerije. Ministrstvo za narodno zdravje je izdelalo posebno naredbno, s katero se dele posli, ki spadajo v delokrog lekarn in drogerij. Lekarne bodo, kakor dosedaj izdajale zdravila na recepte in ovojni material, drogerije pa se dele v medicinske in tehnične. Prve bodo prodajale samo medicinski material in to samo na veliko, druge pa potrebščine za domačo uporabo.

— Cene živine v Gradcu. Na živinskem sejmu v Gradcu minuli četrtek so se plačevale sledeče cene (1 kg žive teže) voli 10 do 16.000 K, krave 9 do 13.000, živina za klobasarje 5500 do 8500 K.

— Vrnitev jugoslovenskih ujetnikov iz Rusije. Češkoslovaška mislija v Moskvi je obvestila našo vlado, da je dobila od sovjetskih oblasti dovoljenje za repatriiranje jugoslovenskih ujetnikov iz Rusije. Prvi transport obsega 150 naših državljanov, ki odpotujejo preko Odese v domovino.

— Sprememba davčne meje za draginjske doklade. Finančni odbor je na eni svojih zadnjih sei izpremenil določbo glede draginjskih doklad za službe, ki plačajo 5 dinarjev neposrednega

pokvarjeno, pristno blago, da ga po-
temorejo zahtevati v lokalih, katere
posejajo.

Vinske razstave so dandanes zelo
dragocene prireditve in tudi v svrhu
vsaj delnega kritja stroškov je neobhod-
no potrebno, da so čim bolj obiskane. —
Obisk pa bi ostal seveda minimalen;
če bi se omejil le na vinske kupce in
strokovnjake, zato morajo in bodo mo-
rale biti poskušnje vin, ki tvorijo naj-
večjo privlačno silo za poset vinskih
razstav, na razpolago vedno tudi inte-
resantom iz širših ljudskih slojev.

Kar se tiče razstave same, so se do-
bile poskušnje v 16 »kušaonicah« in si-
cer v petih vina od producentov, v ede-
najstih vina od raznih vinarskih za-
drug in vinskih trgovin. Producentov
se je udeležilo 92, vsak s po več vrstami
vina. V razstavo so se prejela vsa vina,
tudi bolna in taka z napakami in to

— po mojem mnenju — ni bilo dobro.
Od takih prireditev bi se morala prin-
cipijelno izključiti vsa vina, ki niso po-
popolnoma zdrava in brez napak in sicer
iz dveh vzrokov: 1. ker vendar ne gre,
da bi se delala reklama (vsaka razsta-
va je reklama za udeležnike!) za vina,
ki kvarijo renome dotičnega vinskega
okoliša in 2. ker bi morali posebniki
takih prireditev biti v naprej zasiguri-
rani, da je, kar se jim tam nudi, za-
jamčeno pristno, zdravo in brezpogreš-
no. Ne glede na to pa je bilo razstavl-
ljeno na zagrebški razstavi obilo prvo-
vrstnih vin, ki so se odlikovala po svo-
jem čistem izbornem okusu in sortnem
bukeju, kakor se jih dobi le pri umnem
kletarstvu.

Najinteresantnejša pa je bila zbir-
ka vin v »kušaonicah« drž. gospodarskih
zavodov in med temi iz »zemalskog do-
bra Božjakovina«. Vina iz tega zavoda

(traminec, drobna graševina, laška
graševina, beji burgundec, modra fran-
kinja, kraljevina, silvanec in namizno)
so povrta iz umetnih kvasom sorte
»Aye« iz Francije pod vodstvom ravnat-
elja kr. enološkega zavoda v Zagrebu,
g. prof. Kaitnera. Ta vina iz letnika
1921 so nenavadno popolno razvita, so
toli čistega, svežega, ljubkega in pri-
kupljivega okusa in toli karakteristič-
nega sortnega bukeja, da jih moram
šteti k najboljšemu, kar sem imel pri-
liko kedaj poskusiti. Odkrito čestitam
gg. strokovnjakom omenjenega »do-
bra« in specijelno g. prof. Kaitneru na
teh krasnih uspehah, ki nas navdajajo
z najlepšimi upi v bodočnost. Če bo
vedelo hrvatsko-slavonsko vinogradni-
štvo te uspehe primerno izkoristiti in
svoje kletarstvo primerno izboljšati,
bo lahko vsak čas tekmovalo s svojimi
proizvodi na svetovnem vinskem trgu.

Pa tudi za nas vinogradnike izven Hr-
vaške, posebno za nas vinogradnike v
Sloveniji, naj bodo ti uspehi bodrilo,
da se poslužujemo v večjem obsegu in
z večjo vneto umetnih droži v našem
kletarstvu, ki bodo sigurno mnogo pri-
pomogle k boljšemu in hitrejšemu raz-
viku naših vin, posebno v slabših vin-
skih letinah, kakor to dokazujejo že
dosedajne poskušnje na mariborski vi-
narski šoli.

Doseženi uspehi vrenja z umetnimi
kvasom pa naj bodo tudi opomin naši
vladi v Beogradu, da uvede čim obšir-
nejše sistematične preskušnje vseh že
znanih umetnih vinskih droži na vseh
svojih vinarskih zavodih, kakor tudi,
da ustanovi čimprej posebne oddelke
za gojenje umetnih droži iz domačih
vinskih vrst na vseh svojih kmetijsko-
kemičnih zavodih.

Vinarski ravnatelj Puklavca.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(61)

»Umeknite se!« je vpil Allan na ves glas. »Zgodila
se je nesreča. to obžalujemo vsi! Oteli bomo, kar se
oteti da!«

Zdaj pa so z vseh strani privrščeli glasovi. Bili so
vzkliki, kakršne so vikali že od davi. »Ti si kriv... na
tisoče je mrtyih... V past si jih ujel...«

Allan je ostal miren, nogo je imel na stopalnici. Z
nevoljnimi, hladnim ozirom je prestregal vzdružene
glasove, široki obraz pa se mu je mračil. A nenadno —
ko je razmaknil ustnice, da bi odgovoril — je zdrgetal.
V uho mu je bil šinil vzkrik, zasmehljivi izbruh razka-
čene ženske, in ta vzkrik je vanj zarezal do živga in
kar nič več ni slišal drugih glasov. Samo ta, edino ta
zmeraj enaki vzkrik, ki mu je neizprosno in strahotno
brez premolka udarjal na uho:

»Ženo in otroka so ti ubili...«

Allan je rasel, se iztegla, kakor da bi rad videl v
večjo daljo; glava mu je na širokih plečih krenila vsa
v revah, zagoreli obraz mu je v hipu pobledel in njegov
zbrani pogled se je v očeh razpustil in je od prepasti
zašvigljaj. V očeh okoli in okoli je bral, da je ta strašni
glas povedal resnico. Vse oči so mu vpile isto pre-
grozno novico.

In Allan je izgubil oblast nad samim seboj. Bil je
sin rudarja, delavec kakor vsi ti naokoli, in prvi obču-
tek ni bila bolešt, marveč razjarjenost.

Pahnil je šoferja v stran in voz pognal, še preden
je sedel za kretalko. Car se je zakadil v množico, da
se je preplašena krikoma razgrnila.

Potem so gledali za njim, kako je puhnil v dežev-
nosivi mrak.

»Zdaj pa ima!« so vprek večali porogljivi glasovi.
»Zdaj ve, kako to dela!«

A pojedini so zmejevali z glavo in rekali: »Ni bilo
prav — žensko, majhnega otroka...«

Pobesneta Italijanka pa je vpila zasmehovalno in
rezko: »Jaz sem jo pogodila v čelo! Da, poginiti sta
morali.«

»Njega bi bili pobili! Maca! Mac je kriv! A nje-
govo ženo? Saj je bila tako dobra punca!«

»Ubijte Maca!« je hlipajoč vikala Italijanka v naj-
višjem diskantu slabe svoje angleščine. »Kill him!
Pobijte ga kakor psa!«

Hiša je stala zaruščena v jadrnem mraku. Allan jo
je pogledal in je vedel zadosti. Ko je stopal po škrtaj-
očem, s kremenovim peskom nasute noči prednjega
vrta, se mu je v misli vsilil prigodek, ki ga je doživel
pred leti, ko se je gradila železnica Bolivia - Andes.
Tisti čas je stanoval s prijateljem v isti lesenjači in tega
prijatelja so stavkajoči ustrelili. Allan se je vračal z
dela, ne da bi kaj slutil, toda povsem zagonetno se mu je
lesanjača, v kateri je ležal umorjeni prijatelj, zadržala
vsja tuja, nerazumljivo izpremenjena. Prav takšno je
zdaj ovzdušje okoli njegove hiše.

V veži je dišalo po karbolu in etru. Ko je zagledal
Edithin beli, obešeni kožušček, se mu je na mah pred
očmi stemnilo in se je malone zgrudil. V tem je za-

čul neko služkinjo, kako je ihtel vzklikala: »Gospod
— gospod je doma!« in iz glasu te tuje je zvenelo
toliko žalovanje in gorje, ki si ne ve pomoči, da se je
zopet osvestil. Stopil je v polutemno stanico, nasproti
mu je prišel zdravnik.

»Gospod Allan!«

»Pripravljen sem, doktor,« je del Allan polglasno,
a s tako mirno, vsakdanjo izreko, da se je zdravnik
začudil in mu je naglo pogledal v oči. »Tudi hčerka,
doktor?«

»Bojim se, da je ne bo moči oteti. Pljuča so o-
kvarjena.«

Allan je molče kimnil in krenil na stopnice. Zazdelo
Vstopil je. Sama sveča je brlela v sobi. Maud je
njegovega dekletca. Zgoraj, pred Maudino spalnico, je
stala bolničarka in je Allanu pomignila.

Vstopil je. Samo sveča je brlela v sobi. Maud je
ležala na postelji, iztegnjena, čudno ploščata, voščena,
otrpela. Njen obraz je bil lep in ves pokojen, a na videz
je ostalo v njenih brezkrvnih potezah malo, ponižno
in skromno vprašanje, na njenih napol obledelih ust-
nicah tiho strmenje. Raza priprtih oči se je lesketala
vlažno, kakor od poslednje solzice, ki se je razpolzela.

Nikoli v svojem življenju ni Allan pozabil tega vlaž-
nega leska pod obledelimi vekami pokojne Maude.
Ni ihtel, ni jokal, z odprtimi usti je sedel zraven njene
zadnje postelje in Maud gledal. Nedoumno gorje mu
je dušo omrtvilo. Premišljaj ni ničesar. Po glavi so mu
blodile medle in zmedene misli, a se zanje ni menil.
Tole je ona, njegova mala madona. Vzljubil jo je, po-
ročil iz ljubezni. Izšla je iz preprostih življenjskih prilik,
a ji je ustvaril sijajno življenje. Varoval jo je in ji vsak
dan naročal, naj se čuva avtomobilov. Ves čas se je
zanjo bal, ne da bi ji kdaj povedal. Poslednja leta jo
je zanemarjal, ker si ga je prisvojila gradnja. Pa je ni
zato nič manj ljubil. Njegova šemica, njegova dobra,
sladka Maud, zdaj je tole. Proklet bodi bog, če je ka-
teri, prokleta bodi usoda, ki ne ve, kaj počenja!

Prijel je Maudino oblo rokico in jo je ogledoval z
vdrtimi, spajenimi očmi. Rokica je ledena, seveda, saj
mora biti, ker je mrtva. Toda mrzlotja ga ni strašila.
Vsako črto te rokice je poznal, vsak nohet, vsak člen.
Levo sence so ji z rjavimi svilenimi lasmi s temena
začesali. Ali skozi lasno zapredo je ugledal višnjevkast,
nekazen madežek. Tukaj jo je pogodil kamen, oni ka-
men, ki so ga na tisoče metrov globoko pod morjem
odkršili, ker jim je on velel. Prokleti naj bodo ljudje,
proklet naj bo on sam! Proklet bodi predor!

Brez slutnje je srečala zlobno usodo, ki je prilo-
mastila vsa slepa od raztogenosti. Zakaj se ni ravnala
po njegovem navodilu? Saj jo je hotel obvaro-
vati sramotitev.

Na to ni pomislil! Zakaj ga ni bilo tukaj, baš danes?
Allan se je spomnil, da je sam svojčas ustrelil dva
človeka, takrat, ko so naskakovali rudnik Juan Alva-
rez. Da obrani Maud, bi jih brez pomisleka postrelil
na stotine. Sledil bi za njo v globine morja — to ni kar
tako rečeno! — branil bi jo sto tisoč divjim zverem,
dokler bi še s prstom gibala. Pa ga ni bilo tukaj...

Mislil so mu po glavi rojile, izgovarjal je besede
ljubezni in kletve, razmišljaj pa ni prav nič.

V tem je boječ potrkal na vrata. »Gospod Allan?«

»Kaj je?«

»Gospod Allan... Edith...«

Mala oznanila.

Sprejme se gospod na hrano,
in stanovanje. Majstrove 16
vrata 8. 1898

Kupi se mala hiša z zemljiščem
v bližini mesta. Pismene po-
nudbe na Dominko; Morje 19
pošta Fram. 1867

Gonilni jermeni iz najboljšega
usnja, v vseh idočih širinah
tako dobavne pri Iv Kravos,
Aleksandrova c. 13, telefon
interurban 207 10-1895

Na prodaj 2 avtomobila: 1 Fiat
zelo malo rabljen, skoro nov,
9/24 HP, 6 sedežev, električ-
ne razsvetljave in pogon. 1
Skat Limuzina, 25 HP, gene-
ralno reparirana in nanovo
lakirana, v zelo dobrem stanju,
6 sedežev. Naslov pove uprav-
ništvo. 3-1871

Črni in rujavi premog, bukeva
druva na vozove se dobi pri
tvrdki Lipperl, Tattenbachova
ul. 18. Dostavlja se tudi na
dem. 3-1872

Otroška postelja belo bar-
vana se ceno proda. Jože
Vošnjakova ulica 22/L. 1870

Odda se takoj blizu Glavnega
trga dva lokala, pripravna za
obrtno, delavnico, skladišče ali
pisarno. Pojasnila: Dravska
ulica 10, I. nadstropje, vrata
št. 11. 1748

Higijenična brivnica se vsem
priporoča. Prvovrstna postro-
ba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva
ulica 9. 1850

Odprte lope, deske, losl. dr.
se bodo dražbenim potom
prodajale na razstavnem pre-
storu dne 3. okt. 1922. Inter-
senti naj se zgledajo v pisarni
Slov. obrtnegega društva Ale-
ksandrova cesta 22 najkasneje
do 10 ure. 1861

Pisalne stroje, nove in rab-
ljene, dobavlja American Im-
port Company, Maribor. Ko-
roška c. 24- 1833

40.000 kron nagrade

onemu, ki preskrbi oziroma odstopi v Mariboru lepo
stanovanje z 4-5 sobami, po možnosti v bližini
parka. Ponudbe pod »Zima«, poštnoležeče Karlovac.
1898 3-2

Vinogradniki in trgovci vina!

Prvovrstni vinski sodi iz tesane
hrastovine, začenši od

K 5 po l.

nudi

Zagrebačka tvornica bačava,
Zagreb.

Naročila direktno na tovarno 1865

Ne pozabi naročnino!

hiromant, psihografolog
in fizionomist ordinira
vsaki dan od 10.—12. in
od 2.—7. ure v Gosposki
ulici 28-I. 1839 3-1

N. J. Sadlucky

hiromant, psihografolog
in fizionomist ordinira
vsaki dan od 10.—12. in
od 2.—7. ure v Gosposki
ulici 28-I. 1839 3-1

Električno podjetje

M. LEBEN, PTUJ

Slovenski trg 3.

Gradba elektrarn, električnih krajevnih omrežij in in-
stalacij v hiše ter tovarne. Splošna popravila elek-
tričnih strojev. Tehnični nasveti in proračuni. Točna
in kulantna postrežba, cene zmerne 3-1818

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja ANDREJ
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328